

kanatlı
sektöründe

SEKTÖR ZİYARETLERİ GÜNEŞLİ A.Ş.

serbest klinisyenlerin yeri

GÜNEŞLİ A.Ş. SPONSORLUĞUNDA YÜRÜTTÜĞÜMÜZ PROJEMİZDE BU AY, KORUYUCU HEKİMLİK, BİYOGÜVENLİK, TEDAVİ VE BESLEME KONULARINDA HİZMET VEREN SERBEST KLİNİKLERİ ZİYARET ETTİK.

GÜNEŞLİ A.Ş. sponsorluğunda 2015 yılının Haziran ayından beri yürütmüş olduğumuz "Sektör Ziyaretleri" köşemizde geçtiğimiz ay işletmeleri değil, bu işletmelere ışık tutan danışman veteriner hekimleri ziyaret etmiş; risklerle etkili mücadele etmenin yollarını, bu mücadele esnasında mevcut imkanlarla ekonomik ve sağlıklı üretim yapmanın püf noktalarını üreticilere aşılamayı görev edinmiş tecrübeli isimlerden önemli görüşler almıştık.

Röportajlarımız sonunda, bir işletmenin sonuna kadar "veteriner hekimlerden mesleki anlamda istifade etmesi, eğitim alması ve işletme sahiplerinin esasen onları bir yönetici olarak görmesi" gerektiği sonucunu çıkardık. Öyleyse, tüm bu ilkeler ile insan hatasına mahal vermeyecek otomasyonları harmanlamanın gerçek başarı için olmazsa olmazlar arasında olduğunu söylemek artık mümkün...

Bu ay ise kanatlı entegrasyonlarına koruyucu hekimlik, biyogüvenlik ve besleme konularında hizmet vermekte olan üç farklı kliniği ziyaret ettik. Oldukça geniş yelpazede ve detaylı bir şekilde İzmir'de sorumlu oldukları işletmelerin takiplerini yürüten klinikler, özellikle kanatlı popülasyonunun artması ile birlikte karşılaştıkları hastalıkların oranının da arttığını belirtiyorlar. Birçok farklı işletme ile irtibat halinde olmak demek, bölgeyi güncel bir şekilde yorumlayabilmek demek. Yani aynı zamanda, hızlı bir şekilde tedavi ve aşılama programı değişikliğine gidebilmek demek... Öyleyse ayrıntıları, yoğun programları arasında bize vakit ayıran klinisyen veteriner hekimlerden dinleyelim. ▶

“Veteriner hekimlik bir nevi dedektiflik yapmak gibidir”

“EKONOMİK OLARAK İSTİKRARLI ÜRETİMİN BAŞLANGICI SAĞLIKLİ SÜRÜLER YETİŞTİRMEKTEN GEÇİYOR. BUNUN SAĞLANMASI, İDEAL CİVCİV, DENGELİ BESLENME, UYGUN AŞI PROGRAMI, OPTİMUM KÜMES ŞARTLARI VE BİYOGÜVENLİK UYGULAMALARIYLA MÜMKÜN OLUYOR.”

Kanatlı sahadaki 19 yıllık tecrübeleri ile hizmet vermekte olan Uzman Veteriner Hekim Gülay Özkaynak ve Veteriner Hekim Hakan Çobanoğlu, Optimum Kanatlı Sağlığı çatısı altında civcivlerin kümesine girişinden yumurtalama dönemlerine kadar her türlü desteği işletmelere sunmakta.

Öncelikle sizi ve Optimum Kanatlı Sağlığı'nı tanıyarak başlayalım.

Her ikimiz de Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi mezunuyuz. 1997 yılından beri kanatlı sektöründe danışman veteriner hekim olarak çalışmaktayız. 2012 yılından

beri Optimum Kanatlı Sağlığı olarak İzmir Özkanlar'daki kliniğimizde İzmir, Manisa ve Denizli bölgelerine kanatlı sektörüne hizmet vermekteyiz. Amacımız koruyucu veteriner hekimliği ön plana çıkararak, başta entegre yumurtacılar olmak üzere, kanatlı yetiştiriciliğine gönül veren tüm kanatlı yetiştiricileriyle tecrübemizi ve bilgimizi paylaşmak, bilimin ışığında daha sağlıklı ve verimli kanatlıların yetiştirilmesini sağlamaktır.

Entegre yumurtacı kümeslerde civcivlerin kümesine girişinden, yetiştirme dönemi, yumurtlama dönemi ve kümeden çıkışlarına kadar olan sürede aşı, ışık, yem prog-

ramlarından, management uygulamalarına kadar kümes sahipleriyle sürekli iletişim halinde olarak sürülerimizi yetiştiriyoruz.

Hizmet verdiğiniz entegrasyonlarda biyogüvenlik önlemlerine ne derece önem veriliyor. Bu konuda karşılaştığınız aksaklıklar var mı?

Hastalıklarla mücadelede birinci önceliğimiz hastalık etkenlerinin çiftliğe girişini engellemekle başladığımız üreticilerimize ısrarla vurgulamaktayız. Son yıllarda yaşadığımız Avian Influenza, Newcastle, ILT gibi viral hastalıkların ekonomik ve psikolojik kayıpları sektörümüzü derinden etkiledi. Özellikle bölgemizdeki bilinçli üreticilerle çalışıyor olmamız bu konuda alınması gereken biyogüvenlik tedbirleri konusundaki hassasiyetimizin kolay karşılık bulmasına yardımcı oldu. Tedbirlerin uygulanmaması viral ve bakteriyel hastalıklarla mücadelede işimizi ciddi anlamda kolaylaştırdı.

Biyogüvenlik tedbirlerimizi hastalıkların bulaşma yollarına göre almaktayız. Göçmen kuşlar, canlı nakil araçları, yumurta ve hammadde kamyonları, canlı taşıyan işçiler bizim için ciddi bulaşma kaynakları.

Canlı nakil araçlarının hastalıklara ve akarlar karşı ilaçlanmasında profesyonel ekiplerden yardım alıyoruz. Gerek çiftlik girişlerinde, gerekse çiftlik içerisinde ve çevresinde dezenfeksiyon uygulamaları yapıyoruz. Pet sistemleri ve kümes içlerine belirli aralıklarla yine dezenfeksiyon uygulamaları yapıyoruz.

Aşılamanın biyogüvenlik ve koruyucu hekimlik noktasındaki yeri nedir?

Aşılama tavukçuluk sektörünün sigortasıdır diyebiliriz. Danışman hekimlik yaptığımız çiftliklerde öncelikli olarak bölgesel anlamda yaşadığımız hastalıklara odaklı aşılama programları uyguluyoruz. Bunu yaparken, Türkiye genelinde yaşanan hastalıkları da göz ardı

Veteriner Hekim HAKAN ÇOBANOĞLU; "Teşhis koyarken her türlü desteği alıyor; farazyeler üzerine teşhis inşa etmiyoruz"

etmediğimizi söylememiz gerekir. Ama bölgemizde teşhisini koymadığımız hastalıklara yönelik, özellikle canlı aşı uygulamalarında çok temkinli davranıyoruz. Bu konuda bir hekim olarak şüpheliğimiz daima mevcut. Hekimlik çok aşı yaparak, her hastalığa karşı çok bağışıklık kazandırmaktan ziyade, kanatlılar için risk oluşturacak hastalıklar üzerine çalışmak, aynı zamanda üreticinin aşı maliyetini de düşünerek ideal, işlevsel aşı programları oluşturmaktır. Üreticilerimizle daima hangi aşuyu neden yaptığımızı, hangisini neden yapmadığımızı bilimsel veriler ışığında konuşup, ortak karar alırız.

Bölgemizde sıklıkla karşılaştığımız hastalıklar nelerdir? Başvurduğunuz teşhis yöntemleri nelerdir? Hekimlik yaptığınız işletmelerde hasta hayvan takibini yeterince yapıyor musunuz?

Optimum Kanatlı Sağlığı olarak kümeslerimizden gelen sorun bildirimlerinde aynı gün içerisinde cevap vermeye özen gösteriyoruz. Bir nevi dedektiflik gibidir veteriner hekimlik. Kümes sorumlularından sorularımıza aldığımız yanıtları, kümes şartlarını, kanatlıların mevcut durumunu, otopsi bulgularını, kan numunelerinden aldığımız sonuçları 19 senelik tecrübemizle

Uzman Veteriner Hekim GÜLAY ÖZKAYNAK; "Bilgi paylaşmanın sektörümüze daha çok deneyim kazandıracığına inanıyorum"

birleştirip teşhis koyarız. Bilgi paylaşmanın sektörümüze daha çok deneyim kazandıracığına inandığımızdan teşhis koymakta şüpheye düştüğümüz durumlarda ruhsatlı laboratuvarlardan histolojik, patolojik, serolojik anlamda destek alıyoruz. Farazyeler üzerine teşhis inşa etmiyoruz.

Özellikle kanatlı popülasyonunun çok olduğu bölgemizde, son yıllarda tüm Türkiye'de olduğu gibi viral enfeksiyonlarda artış yaşandı. Aşılama programlarındaki değişikliklerle ve biyogüvenlik tedbirleriyle bu enfeksiyonlardan kaynaklanan ekonomik kayıpları en aza indirebileceğimizi düşünüyoruz.

Son olarak okuyucularımızla paylaşmak istedikleriniz var mı?

Sektörün içerisinde bulunduğumuz 1997'den beri yumurta sektörü hiç bu kadar zor ve uzun bir süreçten geçmemiştir. Başta ham madde fiyatları olmak üzere üretim maliyetlerinin yüksekliği yanında, yumurta satış fiyatlarının düşüklüğü, bunun yanında üretim kapasitelerinin artması birçok üreticiyi ekonomik olarak darboğaza sokmuştur. Yumurta ve beyaz et ihracatında her geçen sene artan bir trend yakalanmasına rağmen, zaten zor bir dönem geçiren sektörümüzü bir de med-

KÜMES KAYIT SİSTEMLERİNİN DÜZENLİ TUTULMASI VE GÜNCELLENMESİ

Her şeyden önce ekonomik olarak istikrarlı üretimin başlangıcı sağlıklı sürüler yetiştirmekten geçiyor. Bunun sağlanması ideal civciv, dengeli beslenme, uygun aşı programı, optimum kümes şartları ve biyogüvenlik uygulamalarıyla mümkün oluyor. Bu anlamda hizmet alınan teknik destek ortaklarınızın iyi belirlenmesi gerekiyor. Yumurta üretiminde de maliyet ve verimlilik hesaplarının eksiksiz yapılabilmesi için kayıt sistemlerinin tutulması ve güncellenmesi şart. Markalaşmanın satılan ürüne değer katması açısından önemi arttıkça, standart kalitede yumurta üretimi bir gereklilik haline gelmiştir. Bu da bir yerde kaliteli, güvenilir ham madde kaynaklarının devamlılığını sağlama zorunluluğu getirmektedir. Yumurta pazar payları ihracat, toptancı, pazarcı, market ayakları olarak çeşitlendirilmeli, tüketiciyi bilgilendiren reklamlarla marka bilinirliğini artırılmalı.

yada yer alan yalan yanlış haberler negatif yönde etkilemektedir. Başta YUM-BİR ve BESD-BİR olmak üzere, biz veteriner hekimler bu konuda daha duyarlı davranıp bu asılsız haberlere karşı çevremizi bilgilendirmeli, yumurta ve beyaz etin insan beslenmesindeki önemini ve değerini daha iyi vurgulayabilmeliyiz. Son yıllarda gezen tavuk yumurtası, köy yumurtası ya da doğal yumurta adı altında satılan yumurtaların besin değerleri açısından değilse de sağlık açısından modern kümeslerde üretilen yumurtalardan kontrol edilebilirlik anlamında daha denetimsiz olduklarını unutmamalıyız. Bu anlamda da özel ya da devlet tarafından denetlenen, sertifikalı yumurtaları tercih etmeliyiz. ▶

Veteriner Hekim
ADEM KUBILAY
DOĞANGÖNÜL, "Tedavi
hekimliği yavaş yavaş
geri planda kalmakta..."

“Aşılama tavukçuluk sektörünün sigortası niteliğindedir”

“BİYOGÜVENLİĞİ, AŞILAMA VE KORUYUCU HEKİMLİKTEN AYRI TUTMAMAK LAZIM. KORUYUCU HEKİMLİK İLE BİYOGÜVENLİK BİRBİRLERİNDEN AYRILMAZDIR; BİR BÜTÜNÜN PARÇALARIDIR. ANAHTAR KİLİT İLİŞKİSİ GİBİDİR.”

Kanat Veteriner Kliniği'ni Ege Bölgesi'nde kanatlı sektörüne yenilikçi, teknolojik ve sürdürülebilir hizmet vermek amacıyla 2013 yılında İzmir'de açan Veteriner Hekim Adem Kubilay Doğangönül, kanatlı sağlığında veteriner hekim olarak rolünün büyük kısmının koruyucu hekimlik olduğunu belirtiyor.

Öncelikle sizi ve kliniğinizi tanıyarak başlayalım. Kanatlı sağlığı için yaptığımız çalışmalarından bahsedermisiniz?

Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi kanatlı bölümünden 2009 yılında

mezun oldum. Akabinde 2013 yılına kadar kanatlı sektörünün önde gelen bir damızlık firmasında müşteri teknik danışmanlığı görevinde bulundum. 2013 yılında Kanat Veteriner Kliniği'ni Ege Bölgesi'nde kanatlı sektörüne yenilikçi, teknolojik ve sürdürülebilir hizmet vermek amacıyla İzmir'de hizmete açtım. Kanat Veteriner Kliniği olarak danışmanlık hizmetleri, koruyucu hekimlik, biyogüvenlik uygulamaları, hastalıkları baskılayıp bölgesel tehditlerin saçılımını minimize etmek, hayvan besleme konusunda danışmanlık hizmetleri gibi geniş yelpazede hizmet vermekteyiz.

Entegrasyonlarda biyogüvenlik önlemlerine ne derecede önem veriliyor. Bu konuda karşılaştığımız aksaklıklar var mı?

Hizmet verdiğimiz entegrasyonlarda biyogüvenlik önlemleri eskiden gereksiz masraf olarak görülmekteydi. Eski işletmelerdeki fiziksel koşulların eksikliği biyogüvenliğe ne kadar az önem verildiğinin göstergesiydi. İşletme sahipleri ve personelin konuda yetersiz bilgisi ve geleneksel alışkanlıklar bizi zorlayan ilk engellerdendi. Yetiştiriciler, biyogüvenlik ve koruyucu hekimlik uygulamalarının; artan tehditlerin ve verdiğimiz eğitimlerin neticesinde nerdeyse ilk sırada önem arz ettiğini artık kabul etmekte ve bu yönde gelişim sağlanmaktadır. Bu konuda işletmelerin geleneksel tutumlardan vazgeçerek daha profesyonel ve kurumsal adımlar atarak kurallar oluşturması gerektiğine inanmaktayım. Orta ve büyük çapta işletmelerde bu bilinç ne kadar geliştirse küçük işletmelerde de bir o kadar zorlanmaktayız.

Aşılamanın biyogüvenlik ve koruyucu hekimlik noktasındaki yeri nedir? Bir hekim olarak işletme sahiplerine aşılama konusunda ne gibi önerilerde bulunabilirsiniz?

Aşılama işletmenin sigortası gibidir. Kanatlı sağlığında veteriner hekim olarak bizim rolümüz ve görevimizin büyük çoğunluğu koruyucu hekimliktir. Tedavi hekimliği geri planda kalmaktadır. Özellikle viral hastalıkların sektörde baskın olması aşılamayı ön planda tutmaktadır. Bu bağlamda aşılama koruyucu hekimliğin neredeyse çoğunluğunu oluşturmaktadır. Tabiri uygunsuz aşılama koruyucu hekimliğin kalbidir. Tabii burada biyogüvenliği aşılama ve koruyucu hekimlikten ayrı tutmamak lazım. Koruyucu hekimlik ile biyogüvenlik birbirinden ayrılmaz bir bütünün parçalarıdır. Anahtar kilit ilişkisi gibidir.

Biz Türkiye'de ve hizmet verdiğimiz bölgelerde hastalık oluşturan viral ve bakteriyolojik ajanları güncel takip ediyor ve aşı programlarımızı bu gelişmelere paralel kuruyoruz. Burada serolojik datalarımız, sürü geçmişimiz, Türkiye'de bulunan hastalıklar ve bu hastalıkların işletmemize yakınlığı ve baskısı, civcivin damızlıktan gelen antikor seviyeleri, damızlıkların karşılaştığı hastalık durumları ve durumların civcive etkisi gibi birçok konu göz önünde bulundurulacak aşı programı hazırlamaktayız. Çok aşı yapmak

veya her hastalığa karşı aşı yapmak doğru bir yaklaşım değildir. Aşı programlarında kullanılan aşının sayısının ne kadar fazla olduğundan ziyade bölgeyi ve hastalıkların, işletmenin fiziksel yapısını doğru ölçmek gerekmektedir. İlk yapmamız gereken doğru temel üzerine aşı programı inşa etmektir. Aşı programında temel amacımız immün cevabın maksimum düzeyde olmasıdır. Bu bağlamda aşının soğuk zincirinin korunmasından aşı tipinin seçilmesi, uygulama yöntemi, uygulama zamanı, aşı aralıkları büyük önem arz eder.

Kanat Veteriner Kliniği olarak işletme sahiplerine tavsiyemiz, uzman meslektaşlarımızın gösterdikleri yoldan ilerleyerek ve aynı zamanda dünyadaki gelişmeleri izleyerek aşılamaya önem vermeleridir. Doğru suşları kullanarak yapılan aşılama programlarıyla ciddi kayıplar yaşatan endemik hastalıklardan en az hasarla çıkabileceğimize inanıyorum.

Hekimlik yaptığımız işletmelerde hasta takibini yeterince yapabiliyor musunuz?

Bölgemizde genelde karşılaştığımız hastalıkları ILT, IB ve MG olarak sıralayabiliriz: İzmir'de enstitünün bulunması sayesinde aslında yeteri düzeyde teşhis olanağımız vardır. Serolojik testler, PCR ve bakteriyolojik testlerin birçoğunu kullanma fırsatımız var.

Kanat Veteriner Kliniği olarak işletmelere tam danışmanlık hizmeti sunduğumuz için hastalıkların başlama, ilerleme ve sonuçlanma evreleri birebir takip edilmektedir. Kendi kayıt sistemimize, test sonuçlarını ve sürü performansını kayıt etmemiz işletmeye daha geniş perspektifte bakmamızı sağlar. Kayıt sistemi, hastalıklarla mücadelede ve gelecekte karar alma konusunda bizi bir adım öteye taşımaktadır. İşletmelerde bilinçli ve konusunda uzman personel sayısının az olması hastalık takibi konusunda daha fazla çaba harcamamıza neden olmaktadır.

İYİ BİR EKONOMİ İÇİN SÜRÜ SAĞLIĞININ NE KADAR ÖNEMLİ OLDUĞU AŞIKAR

Ciddi bir ekonomiye sahip olan işletmelere bile baktığımızda aile işletmesi olduğunu görmekteyiz. En basit ve en komplike işlerde dahi karar merci maalesef işletme sahipleridir. Geleneksel aile işletmesinden uzaklaşarak kurumsallağa adım atmak gerektiğini düşünmekteyim. Kurumsallaşmanın kendi pazarını kendi markasını oluşturmaya ışık tutacaktır. Sağlam zeminler üzerine ekonomisini kuran işletmeler krizlere dayanıklı hale gelecektir. Son yıllarda ülkemizde görülen hastalıklar ciddi ekonomik kayıplara yol açmıştır. Sürü sağlığının ne kadar önemli olduğu aşikardır. Bu bağlamda dünya üzerindeki yeniliklere açık hale gelmemiz gerekmektedir. Artan maliyetlerin, ekonomik krizlerin, ihracata bağımlı sektör olmamızın ve ekonomimizin karşısında bizleri ayakta tutacak sürü sağlığıdır. Konuşmamım başında da bahsettiğim gibi, sürü sağlığını yeterli düzeye çekmek için biyogüvenliğin ve korucu hekimliğin üst düzeyde tutulması gerekmektedir.

Son olarak okuyucularımızla paylaşmak istediğiniz mesleki bir konu var mı?

Müsaadenizle mesleki bir konu değil de meslektaş adaylarımız ile ilgili bazı konulardan bahsetmek isterim. Kanatlı sektörünün geleceğini belirleyecek olan öğrencilerimize sektör olarak daha çok önem vermemiz gerekmektedir. Üniversite sektörü arasında köprüler kurmalıyız. Bilinçli, bilgili, çalışkan ve araştırmacı olmak zorundayız. Ar-Ge çalışmalarına önem vermeliyiz.

Son olarak anne sütünden sonra en değerli besin kaynağı yumurtadır. Her gün bir yumurta tüketmemiz dileğiyle... ▶

Veteriner Hekim MUSTAFA AFACAN BAYAR, "Hayvanların ömürleri boyunca gördüğü en önemli uygulamalardır aşılama"

“Kaybettiğiniz hayvanı yerine koyamazsınız”

“YAPILAN AŞILAMALARIN SEROLOJİK YÖNDEN İNCELENİP, KORUNMA DÜZEYLERİNİ TESPİT ETMEK İLERİDE YAPACAĞIMIZ AŞI HARİTAMIZI DOĞRU BİR ŞEKİLDE ŞEKİLLENDİRECEĞİ İÇİN ÇOK ÖNEMLİDİR.”

Çeşitli yumurta üretim tesislerine, 2008 yılı itibarı ile Aldema Veteriner Kliniği çatısı altında danışmanlık ve klinik hizmeti vermekte olan Veteriner Hekim Mustafa Afacan Bayar, ayrıca çeşitli entegrasyonlarda üretim hizmeti veren işletmelere de ellerinden geldiğince destek vermeye çalıştıklarını belirtiyor.

Sizi ve kliniğinizi tanıyarak başlayalım?

İnfovet ailesi olarak sektöre yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum. 1987

yılı Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi mezunuyum. Mezun olduktan hemen sonra rahmetli Uzm. Vet. Hek. Turgut Atılgan, rahmetli Uzm. Vet. Hek. Erhan Uçtu ve Vet. Hek. Emin Çetinkol hocalarımla Tavşak Kanatlı Sağlığı'nda tavuk hastalıkları teşhis ve tedavi konusunda çalışmamız oldu. Daha sonraki yıllarda gerek veteriner hekim olarak gerek yönetici pozisyonlarında değişik entegrasyonlarda saha çalışmam oldu. Damızlık, kuluçka, yem fazlarında çalışma şansı buldum. Tabi ki bu değişik alanlarda çalışmamın bana, sektördeki

çok farklı, ancak birbirine bir o kadar bağlı olan her kademede bilgi birikimi kazanma ve konulara geniş açıdan bakabilme becerisi kazandırdığını düşünüyorum. Üretici olarak da çalışmalarım oldu ve halen etlik yetiştirme işletmemiz bulunmaktadır.

2008 yılında gerek çevremdeki meslektaşların, gerek üretici arkadaşlarının da verdiği destekle Aldema Veterinerlik Hizmetleri LTD. ŞTİ. adı altında Aldema Veteriner Kliniği olarak sektöre hizmet vermeye başladık.

Biyogüvenlik konusunda karşılaştığımız aksaklıklar var mı?

Geçtiğimiz yıllar boyunca sektörde çok büyük gelişmeler yaşandı. Önceden sektördeki işletmeler çiftçilik ruhuyla ve daha basit algılarla yönetiliyordu. Şimdi işletmelere yumurta üretim tesisi veya et üretim tesisi gözüyle, yani sanayi işletmeleri gibi bakıldığını düşünüyorum. Bu durumun katı kuralların oluşmasına olanak sağladığı kanaatindeyim. Kar marjlarının düşmesi ve hayvan popülasyonunun artması ile beraber hastalık risklerinin artması, son yıllarda özellikle Newcastle hastalığı ve Avian Influenza gibi epidemik enfeksiyonların ciddi kayıplar oluşturması biyogüvenlik önlemlerinin çok daha fazla ciddiye alınmasına yol açtı. Özellikle AI enfeksiyonlarından sonra Bakanlığımızın da biyogüvenlik uyarıları ve çalışmalarını ile birlikte hayvan hareketleri ve takipleri konusunda yeni kayıt sistemleri devreye girdi, canlı taşıma araçları kontrol altına alındı ve buna benzer birçok önlem devreye girdi. Biyogüvenlik adına yapılan tüm yatırımlar işletmelere mali açıdan yüksek külfetler getirmesine rağmen kabul edildi ve uygulanmaya başlandı.

Her şeye rağmen biyogüvenlik ile ilgili açıklar yok mu? Hem bakanlığımıza hem de üreticilerimize ve entegrasyonlara düşen görevler hala var. Ancak sektör ve ülkemiz öyle bir sınavdan geçiyor ki, bunları çok daha derine inerek incelemek ve uygulamak sanıyorum ki önümüzdeki birkaç yıl içerisinde daha hassasiyetle yürütülecek. Bir de çok fazla yaygınlaşan ve daha çok küçük aile işletmeleri halinde olan kontrollü çok zor ve hayvan hareketlerinin çok kontrollü olmadığını gözlemlediğim gezen tavuk işletmeleri oluştu. Bu işletmelerin acilen kontrol altına alınmasının gerektiğini düşünüyorum. Bakanlığımızın biyogüvenlik uygulaması ▶

DOĞRU ZAMANDA DOĞRU AŞILAMANIN ÖNEMİ

Üreticilerimizin aşılama ve biyogüvenlik konusunda çok duyarlı davranmaları gerekiyor. Sağlıklı sürüler yetiştirmek en önemli noktası bu işin... Pazar ve fiyat kayıpları her zaman olmasa da çoğunlukla telafi edilebiliyor. Ancak üretim kayıplarını telafi etmek mümkün değil. Kaybettiğiniz yumurtayı, eti veya hayvanı yerine koyamazsınız. Bu bağlamda biyogüvenlik açıklarının tespit edilmesi gerekiyor. Bu açıkların en kısa sürede önüne geçmek gerekiyor. Doğru zamanlama ile doğru aşılama, doğru şekilde uygulanmalı. Mümkünse "all in-all out" kuralı sıkıca uygulanmalı. Hatta ben bir miktar daha ötesinden yanayım; entegrasyonların, bölgesel olarak yaş aralıkları yakın olan hayvanları köy ve kasaba anlamında aynı hatta tutmaları gerektiğini öneriyorum. Diğer entegrasyonlarla beraber bölgesel tavır alınmalı; bu hem hayvan hareketleri, biyogüvenlik önlemleri hem de aşılama açısından ortak kararlarla yürütülmeli. Bu hareket tarzı yumurta işletmeleri için de gerekli. Bir de maalesef üreticilerimizde ve işletmecilerimizde biyogüvenlik önlemlerinin pik yaptığı dönemler var. Ne gibi dersiniz; herhangi bir pandemi veya epidemiyi ortaya çıktığı zaman çok katı önlemler alınıyor. Fakat bu tür salgınlar, bölgeyi tehdit etmeyi bıraktığında bir süre sonra bu katı önlemler birden gevşiyor. Halbuki biyogüvenlik bu işin en olmazsa olmaz tarafı. Yani, iyi hammadde, uygun yem, katı biyogüvenlik önlemleri ile doğru zamanda doğru aşılama yapılmalı; beraberinde sağlıklı sürüler ve rantabl üretim zaten gelecektir.

içine aldığı bu işletmelerin de bu kurallara daha sıkı uymaları gerekmektedir.

Aşılamanın koruyucu hekimlikteki yeri nedir?

Aşılamanın bizim sektörümüzde, gerek koruyucu hekimlikte gerekse biyogüvenlik anlamında en can alıcı nokta olduğunu söyleyebilirim. Ancak aşılama için çok doğru yapılmadığını görüyorum. Kümeslerin kapasitelerinin artması uygulama hatalarının artmasına sebep olmaktadır. Hayvanların ömürleri boyunca gördüğü en önemli medikal uygulamalardır aşılama. Üreticilerimizin, hekim arkadaşlarımızın, çalışanlarımızın uygun ekipman, doğru zamanlama ve acelecilikten kaçınmaları gerektiğini düşünüyorum.

Bölgemizde sıklıkla karşılaştığımız hastalıklar nelerdir?

Ülkemiz coğrafik yapısı bakımından göçmen kuşların çok sık uğradığı bir bölge. Ayrıca bölgemizin ılıman bir iklime sahip olması, sektörünün bölgemizde gelişmesi olanak sağlamakta. Ancak popülasyonun artmasıyla beraber hastalık kontrolü de doğal olarak zorlaşmaktadır.

Bölgemizde ND, ILT, IB, ART, AI gibi viral enfeksiyonlar görülmekte. Ayrıca benim çok önemseydiğim ve sektörün bana göre en önemli enfeksiyonlarından MG, MS enfeksiyonları ve çeşitli bakteriyel enfeksiyonlara rastlıyoruz. Burada çok önemli bir konuyu vurgulamak istiyorum. Yapılan aşılama

serolojik yönden incelenip titre tayinlerinin yapılması ileride yapacağımız aşı haritamızı doğru bir şekilde şekillendireceği için çok önemlidir. Teknolojinin de yardımıyla serolojik teşhis yöntemleri çok gelişti. Ancak titreri doğru yorumlamak gerekiyor. Onun için bazen klasik yöntemlere de başvuruyoruz. Gerek araştırma enstitüsünden gerekse özel laboratuvarlardan destek alıyoruz.

Üreticilerimiz artık konunun çok ciddi kayıplara sebep olduğunu bildiği için mutfağımızı bize açıyorlar. Doğru kayıtlar tutuluyor, işletmelerde rahat tahliller yapma şansına sahip oluyoruz. Bu açık tavır bizim doğru teşhis koymamıza yardımcı oluyor.

Son olarak, okuyucularımızla paylaşmak istediğimiz bir konu var mı?

Benim yıllardır üstünde durduğum iki önemli husus var: Birincisi; aşı uygulamalarında gerek enjeksiyon gerek sprey-içme suyu uygulamaları yetkili şahısların kontrolünde ve acele edilmeden yapılmalı. İkinci husus ise, mycoplasma enfeksiyonları üzerinde fazla durulmadığı inancındayım. Ciddi ekonomik kayıplara sebep olan bu enfeksiyonların üzerinde daha fazla durmalıyız. Son zamanlarda yaşanan viral epidemilerin mycoplasma enfeksiyonlarını biraz arka plana attığı kanaatindeyim. Ancak bu ve buna benzer etkenlerin, stres etkenlerinin yoğun baskısı altında olduğu bu tip dönemlerde çok ciddi miks enfeksiyonların oluşmasına neden olacağını unutmamak gerekiyor. ●